

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3To/8/2013
Identifikačné číslo spisu: 9013899188
Dátum vydania rozhodnutia: 23.10.2013
Meno a priezvisko: JUDr. Milan Lipovský
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2013:9013899188.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Lipovského a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Aleny Šiškovéj na verejnom zasadnutí konanom v Bratislave 23. októbra 2013 v trestnej veci obvineného O. S. pre pokračovací trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1, ods. 4 zák. č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov (Tr. zák.) a iné, vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 1T 17/2005, o odvolaní prokurátora Krajskej prokuratúry v Trnave (ďalej len „prokurátor“) proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 15. apríla 2013, sp. zn. 1T 17/2005, proti výroku o treste a o odvolaní obžalovaného O. S. proti uvedenému rozsudku vo výroku o vine a treste, takto

rozhodol:

Podľa § 258 ods. 1 písm. d/, písm. e/, ods. 2 zák. č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov (Tr. por.) napadnutý rozsudok sa z r u š u j e vo výroku o treste odňatia slobody a spôsobe jeho výkonu.

Podľa § 259 ods. 1 Tr. por. sa vec vracia Krajskému súdu v Trnave, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 15. apríla 2013, sp. zn. 1T 17/2005, bol obžalovaný O. S. uznaný za vinného v bode 1/ rozsudku z pokračovacieho trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1, ods. 4 Tr. zák. a pokračovacieho trestného činu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 125 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., v bode 2/ rozsudku z trestného činu výtržníctva spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 202 ods. 1 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s trestným činom poškodzovania cudzej veci spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2, § 257 ods. 1 Tr. zák., a to na skutkovom základe tam uvedenom.

Za to bol obžalovanému O. S. uložený podľa § 148a ods. 4, s použitím § 35 ods. 3 Tr. zák. a § 40 ods. 1 Tr. zák., súhrnný trest odňatia slobody na tri roky so zaradením podľa § 39a ods. 2 písm. a/ Tr. zák. na výkon uloženého trestu do prvej nápravno- výchovnej skupiny. Súčasne podľa § 35 ods. 3 Tr. zák. súd zrušil výrok o treste trestného rozkazu Okresného súdu Piešťany z 8. februára 2010, sp. zn. 1T 26/2010, ako aj všetky rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku

ktorej došlo zrušením stratili podklad.

Podľa § 288 ods. 1 zák. č. 301/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov (Trestný poriadok) krajský súd poškodeného A. P. s nárokom na náhradu škody odkázal na konanie o občiansko-právnych veciach.

Proti rozsudku v zákonnej lehote podali odvolanie prokurátor Krajskej prokuratúry v Trnave, a to proti výroku o treste, a obžalovaný O. S., prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Petra Schmidla, proti výroku o vine a treste.

Prokurátor v odvolaní poukázal na skutočnosť, že obžalovaný uplatnil nárok na priznanie a vyplatenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty, ktorý mu bol aj vyplatený v rokoch 2001 v sume viac ako 4 000 000 Sk. Tieto finančné prostriedky neboli vrátené do rozpočtu Slovenskej republiky a obžalovaný ich použil na svoj osobný účel.

Vzhľadom na uvedený následok trestného činu nemožno považovať uložený trest za primeraný. Podľa názoru prokurátora trest bol uložený Krajským súdom v Trnave pod zákonom stanovenú trestnú sadzbu (3 roky), pričom pri trestnom čine neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1, ods. 4 Tr. zák. zákon určuje trestnú sadzbu trestu odňatia slobody v rozmedzí 5 až 12 rokov. Použitie § 40 ods. 1 Tr. zák. (mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody) nebolo krajským súdom odôvodnené žiadnymi konkrétnymi skutočnosťami. Takýto postup krajský súd odôvodňoval len uplynutím doby od spáchania činu, nezohľadnil trestnú minulosť obžalovaného a vyššiu spoločenskú nebezpečnosť trestného činu pre spoločnosť.

Prokurátor poukázal tiež na to, že krajský súd sa nezaoberal aj možnosťami uloženia peňažného trestu vzhľadom na skutočnosť, že obžalovaný trestnou činnosťou získal majetkový prospech, pričom dodal, že podľa dôkazov nesprávne vyplatený odpočet dane nie je doteraz vymáhaný.

Z uvedených dôvodov prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil podľa § 258 ods. 1 písm. e/ Tr. por. napadnutý rozsudok vo výroku o treste a zároveň, aby podľa § 259 ods. 3 Tr. por. rozhodol o uložení úhrnného a súhrnného trestu odňatia slobody podľa § 148a ods. 4 Tr. zák., s poukazom na § 35 ods. 1, ods. 3 Tr. zák., v zákonom stanovenej trestnej sadzbe; zároveň aby rozhodol podľa § 53 ods. 1 Tr. zák. o uložení peňažného trestu úmerného k výške vyplateného nadmerného odpočtu dane.

Obžalovaný O. S. v odvolaní poukázal na dôkaznú situáciu, že totiž jediný priamy svedok (bod 1/) U. Z. zmenil výpoveď z prípravného konania, ktorá nebola vykonaná zákonným spôsobom. Podľa jeho názoru verifikáciu tejto výpovede by bolo možné dosiahnuť napr. písmo-znaleckým posudkom, ktorý by overil, či svedok podpisoval príslušné dokumenty. Vykonaná daňová kontrola podľa názoru obžalovaného nepotvrdila nereálnosť obchodných transakcií, pričom poukázal tiež na procesnoprávne pochybenia zo strany polície a daňového úradu.

V súvislosti s použitím § 40 ods. 1 Tr. zák. pri rozhodovaní o treste obžalovaný poukázal na tú skutočnosť, že od spáchania skutku uplynulo takmer 13 rokov, preto je aj uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody podľa medzinárodnej platnej právnej úpravy neprimerane prísne a v rozpore s právami obžalovaného na spravodlivý proces i trest.

Vo vzťahu k bodu 2/ napadnutého rozsudku obžalovaný uviedol, že podľa jeho názoru nejde o trestný čin, ale o priestupok.

Obžalovaný je ochotný dobrovoľne nahradiť poškodenému A. P. náhradu škody v sume 500 €.

Vzhľadom na uvedené, obžalovaný O. S. navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a alternatívne, buď vec vrátiť prvostupňovému súdu na doplnenie dokazovania a nové rozhodnutie, alebo nahradiť výrok o treste uložením trestu výchovného charakteru (podmienečného trestu s dlhšou skúšobnou dobou, prípadne

inými obmedzeniami).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal obidve podané odvolania a v intenciách § 564 ods. 4 zák. 301/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov (Trestný poriadok), účinného od 1. januára 2006, ako súd odvolací nezistil dôvod na rozhodnutie podľa § 253 ods. 1, ods. 3 Tr. por., a preto v zmysle § 254 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku ako aj jemu predchádzajúce konanie, prihliadajúc pritom aj na prípadné chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, pričom zistil, že odvolanie prokurátora a obžalovaného je prípustné (§ 245 Tr. por.), bolo podané oprávnenými osobami (§ 246 ods. 1 písm. a/, písm. b/ Tr. por.) a v zákonom stanovenej lehote (§ 248 ods. 1, ods. 2 Tr. por.), pričom odvolania sú dôvodné len vo vzťahu k výroku o treste.

Spáchanie skutkov (ad 1 napadnutého rozsudku) obžalovaným O. S. súd prvého stupňa považoval za preukázané nielen na základe výpovede svedka U. Z. (ad 1/A), ale aj ďalších svedkov, resp. listinných dôkazov, a to vo vzťahu k obidvom tam uvedeným skutkom.

Zodpovedá realite, že spomínaný svedok Z. nevypovedal v rôznych štádiách trestného stíhania jednotne; krajský súd tieto okolnosti hodnotil a dospel k relevantnému záveru, ktorý vyjadril a odôvodnil v písomnom vyhotovení rozsudku.

Odvolací súd dôkazy hodnotil v súlade s ustanovením § 2 ods. 6 Tr. por., pričom jeho výsledky sú akceptovateľné. Krajský súd v súlade s ustanovením § 125 Tr. por. všetky svoje závery riadne odôvodnil, a preto odvolací súd prijímajúc skutkové zistenia súdu prvého stupňa a ich právne posúdenie, v podrobnostiach odkazuje na príslušnú časť odôvodnenia písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku, ktorú si osvojuje.

Obhajoba obžalovaného S. bola taktiež riadne preskúmaná a hodnotená, pričom ani jeho námietky uvedené v odvolaní nezmenili zistený stav.

Rovnaký záver sa týka aj skutku ad 2 napadnutého rozsudku, preto závery súdu prvého stupňa v otázke viny obžalovaného považuje odvolací súd za správne; zároveň konštatuje, že v tomto smere bolo postupované v súlade s procesnými predpismi.

Odvolací súd tu dospel tiež k záveru, že rozsah dokazovania bol primeraný (§ 2 ods. 5 Tr. por.) a ďalšie dokazovanie nie je potrebné. Je logické vziať do úvahy aj skutočnosť, že od spáchania inkriminovaných skutkov uplynula doba 10 až skoro 13 rokov, takže je iluzórne domnievať sa, že v súčasnosti je možné vykonať dôkazy, ktoré by mali dramatický vplyv na terajšie zistenia.

Krajský súd v Trnave následne vychádzajúc z vykonaných dôkazov správne ustálil, že skutky opísané v obžalobe Krajskej prokuratúry Trnava vykazujú všetky formálne i materiálne znaky v bode 1/ rozsudku pokračovacieho trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1, ods. 4 Tr. zák. v znení účinnom do 31. decembra 2005 a pokračovacieho trestného činu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 125 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. v znení účinnom do 31. decembra 2005, pretože obžalovaný O. S. neoprávnenne vo veľkom rozsahu uplatnil nárok na vrátenie dane z pridanej hodnoty v úmysle zabezpečiť sebe neoprávnený prospech. V tomto úmysle uviedol nepravdivé údaje o závažných skutočnostiach v iných podkladoch slúžiacich na kontrolu hospodárenia.

V bode 2/ rozsudku konanie obžalovaného (ďalšej osoby) bolo správne práve kvalifikované ako trestný čin výtržníctva spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2, § 202 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 31. decembra 2005 v jednočinnom súbehu s trestným činom poškodzovania cudzej veci spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2, § 257 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 31. decembra 2005, pretože obžalovaný spoločne (s ďalšou osobou) spáchal na mieste prístupnom verejnosti výtržnosť a súčasne konaním poškodil cudziu vec, čím spôsobil na cudzom majetku škodu nie nepatrnú.

Za daného stavu najvyšší súd odvolanie obžalovaného ohľadom skutkových zistení považoval za nedôvodné.

Pri skúmaní napadnutého rozsudku vo výroku o treste, ktorý bol obžalovanému uložený, najvyšší súd zistil, že súd prvého stupňa napriek tomu, že správne a v súlade so zákonom zistil skutkový stav, tento správne právne kvalifikoval, ale nesprávne a v rozpore s ustanoveniami § 23 ods. 1, § 31 ods. 1, § 35 ods. 1, ods. 2 a § 53 ods. 1 Tr. zák. účinného do 31. decembra 2005, uložil obžalovanému trest.

Predovšetkým pri rozhodovaní o treste v danom prípade bolo potrebné vysporiadať sa s otázkou, ktorý zákon je pre páchatel'a priaznivejší vzhľadom na ustanovenie § 16 ods. 1 Tr. zák.

V tejto súvislosti bolo potrebné zaoberať sa tiež výškou spôsobenej škody, ktorá je nielen kvalifikačným kritériom pri právnom posudzovaní protispoločenského konania obžalovaného, ale i jedným z kritérií určujúcich stupeň spoločenskej nebezpečnosti konania obžalovaného v zmysle § 3 ods. 4 Tr. zák.

V tomto smere najvyšší súd poukazuje na absenciu akýchkoľvek úvah prvostupňového súdu.

Podľa § 89 ods. 13 Tr. zák. sa pri určovaní výšky škody vychádza z výšky minimálnej mzdy. V čase spáchania skutkov bola výška minimálnej mzdy určená sumou 4 400 Sk podľa nariadenia vlády zák. č. 298/2000 Z.z. účinného od 1. októbra 2000. Škoda veľkého rozsahu predstavovala päťstónásobok sumy minimálnej mzdy. Podľa § 125 ods. 1 zák. č. 300/2005 Z.z. (Trestný zákon), účinného od 1. januára 2006, škodou veľkého rozsahu sa rozumie suma dosahujúca najmenej päťstónásobok sumy 266 €, t.j. 133 000 € (4 006 758 Sk). Podľa § 148a ods. 4 Tr. zák. účinného v dobe spáchania činu, za spôsobenie škody veľkého rozsahu od 2 200 000 Sk a viac bolo možné páchatel'ovi uložiť trest odňatia slobody od 5 do 12 rokov a podľa § 277 ods. 4 zák. č. 300/2005 Z.z. (Trestný zákon) účinného od 1. januára 2006 za spôsobenie škody vo veľkom rozsahu v sume 4 006 758 Sk (133 000 €) je možné uložiť trest odňatia slobody od 7 do 12 rokov.

Obžalovaný si neoprávnene uplatnil nárok na vrátenie dane z pridanej hodnoty vo výške 4 420 432 Sk (146 731 €).

Vzhľadom na tieto úvahy a porovnaním základných trestných sadzieb, je pre páchatel'a priaznivejší zák. č. 140/1961 Zb. účinný do 31. decembra 2005.

Krajský súd v Trnave ďalej pochybil, keď obžalovanému ukladal súhrnný trest odňatia slobody s použitím § 35 ods. 3 Tr. zák. V tejto časti pre absenciu príslušnej časti odôvodnenia je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný. Je potrebné len uviesť, že súd prvého stupňa nepoužil ustanovenie zákona účinné v čase spáchania skutkov (§ 35 ods. 2 Tr. zák.).

V ďalšom konaní je preto potrebné postupovať podľa zákona, ktorý platil v čase spáchania pokračovacieho trestného činu, teda stav k 24. aprílu 2001.

Podľa § 35 ods. 1 Tr. zák. ak súd odsudzuje páchatel'a za dva alebo viac trestných činov, uloží mu úhrnný trest podľa toho zákonného ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na trestný čin z nich najprísnejšie trestný.

Podľa § 35 ods. 2 Tr. zák. súd uloží súhrnný trest podľa zásad uvedených v odseku 1, keď odsudzuje páchatel'a za trestný čin, ktorý spáchal skôr, ako bol súdom prvého stupňa vyhlásený odsudzujúci rozsudok za iný jeho trestný čin. Spolu s uložením súhrnného trestu súd zruší výrok o treste uloženom páchatel'ovi skorším rozsudkom ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Súhrnný trest nesmie byť miernejší ako trest uložený skorším rozsudkom.

Je nepochybné, že prvostupňový súd sa príslušnými ustanoveniami Trestného zákona dôsledne neriadil, keď zrušil výrok o treste len vo vzťahu k trestnému rozkazu Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 1T

26/2010, zo dňa 8. februára 2010, a nechal bez povšimnutia odsúdenia z roku 2008. Za účelom rozhodovania o súhrnnom treste odňatia slobody si mal prvostupňový súd vyžiadať všetky spisy, v ktorých prichádzalo do úvahy zrušenie výroku o treste.

V prerokúvanej veci je potrebné zdôrazniť, že trestnej činnosti sa obžalovaný dopustil ešte v decembri 2000 až marec 2001 (bod 1/A, B rozsudku), pričom trestné stíhanie bolo začaté a obvinenie vznesené uzneseniami vyšetrovateľa z 3. júla 2002, 27. mája 2003. Obžaloba bola podaná 28. decembra 2005 a odsudzujúci rozsudok prvostupňový súd vyhlásil 15. apríla 2013.

Podľa § 2 ods. 4 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní musia (okrem iného) veci prejednávať čo najrýchlejšie a musia dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou.

Podľa § 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Prerokovanie veci v primeranej lehote požaduje aj Európsky dohovor o ľudských právach (čl. 6 ods. 1), ku ktorému pristúpila i Slovenská republika. Neprimeraná dĺžka procesu potom vedie jednak k zásadnému zníženiu stupňa nebezpečnosti deliktu pre spoločnosť ako aj k záverom o potrebe podstatnej korekcie sankcionovania tohto deliktu.

Ukončenie trestnej veci obžalovaného po trinástich rokoch od spáchania skutkov nemožno považovať za konanie bez prieťahov a v primeranej lehote. Na druhej strane treba uviesť, že na dĺžke súdneho konania nesie určitú vinu aj obhajca obžalovaného častými ospravedlneniami a svedkovia, ktorých účasť na úkonoch sa nedarilo zabezpečiť. Niet sporu o tom, že prerokúvanie tejto trestnej veci malo dopad nielen na spoločenské postavenie obžalovaného, ale aj na jeho osobné a rodinné vzťahy.

V tejto časti teda použitie § 40 Trestného zákona (mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody) bolo dôvodné a správne.

Je nepochybné, že v prejednávanej veci ide aj o majetkový trestný čin. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že obžalovaný O. S. uplatnil nárok na priznanie a vyplatenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty, ktorá mu bola aj vyplatená v rokoch 2001 v sume viac ako 4 000 000 Sk. Obžalovaný teda reálne získal majetkový prospech, obohatil sa o sumu, ktorá nebola vrátená do štátneho rozpočtu a peňažné prostriedky použil na vlastný účel. Peňažný trest nemožno uložiť, ak je zrejmé, že by bol nevykonateľný (§ 54 ods. 1 Tr. zák.). Prvostupňový súd sa však možnosťou uloženia peňažného trestu vôbec nezaoberal. Pri skúmaní tejto podmienky uloženia peňažného trestu je potrebné najmä zistiť zdroje, z ktorých by peňažný trest mohol byť zaplatený, a na druhej strane zistiť záväzky obžalovaného, predovšetkým rozsah jeho zákonných vyživovacích povinností a rozsah povinností na náhradu škody, ktoré zásadne majú prednosť pred zaplatením peňažného trestu.

Na margo je potrebné vziať na vedomie aj tvrdenie prokurátora, že ešte v máji 2013 daňový úrad od obžalovaného nevymáhal vrátenie neoprávneného vyplateného odpočtu dane z pridanej hodnoty. Bude potrebné zistiť, či také vymáhanie je ešte možné, resp. z akého dôvodu sa tak doteraz nestalo.

Po zistení potrebných dôkazov a ich vykonaní a vyhodnotení bude úlohou krajského súdu zvážiť, či uloženie peňažného trestu by bolo relevantné aj v súčasnosti, a to podľa kritérií uvedených v § 3 ods. 1 a § 31 ods. 1 Tr. zák.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti najvyšší súd rozhodol na základe obidvoch odvolaní a zrušil rozsudok krajského súdu vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu; tento postup je možný vzhľadom na oddeliteľnosť spomínaných výrokov od ďalších výrokov rozsudku súdu prvého stupňa.

Pretože u obžalovaného O. S. neboli okolnosti týkajúce sa uloženia trestov správne zistené, nemohol Najvyšší súd Slovenskej republiky sám vo veci rozhodnúť. V ďalšom konaní bude preto úlohou Krajského súdu v Trnave dôsledne sa zaoberať uložením trestu na základe vyššie uvedených úvah pri zohľadnení stupňa nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť, možnosti nápravy a pomery páchatela a dĺžky trestného konania.

Výrok napadnutého rozsudku o náhrade škody, ktorú si uplatnil poškodený A. P., G. ponechal odvolací súd nedotknutý, vzhľadom k tomu, že je zákonný a správny.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.